

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Пащина Н.Г.

студентка;

Шеховцова І.А.

старший викладач,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут»

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ ПРИ РОЗРАХУНКАХ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В наш час для ефективної діяльності підприємства необхідно приділяти вагоміше значення прибутковості підприємства, яка визначає напрям підприємницької діяльності та дає кінцевий результат господарювання. При розрахунках прибутковості підприємства доцільно використовувати методи прогнозування, які дають обґрунтовані математичні результати. Роль прогнозування полягає у виявленні найважливіших проблем, з якими зіткнеться керівництво підприємства у перспективі, ймовірнісних методів, термінів і результатів їх вирішення різними способами, оцінці ефективності того чи іншого варіанта. Якість прогнозів значною мірою залежить від методів прогнозування, якими називають сукупність прийомів та оцінок, що дають змогу на підставі аналізу минулих (ретроспективних) внутрішніх і зовнішніх зв'язків, притаманних об'єктові, а також їхніх змін з певною ймовірністю зробити висновок щодо майбутнього розвитку об'єкта. Найчастіше при розрахунках прогнозування прибутковості використовують наступні методи: метод екстраполяції; метод прямого розрахунку; метод «СVP»; метод цільового формування прибутку; метод прогнозування грошового потоку; метод факторного моделювання.

Дане дослідження зосереджене на визначенні загальних рис методів прогнозування прибутковості підприємства, їх доцільності використання, розрахунку прибутковості з метою вибору максимально ефективного методу для його прикладного використання. Тому, наводяться лише загальні характерні ознаки

методів, але детальніше можна ознайомитися можна в наведеній літературі [1].

Метод екстраполяції є найбільш простим методом прогнозування. Він заснований на результатах трендового аналізу динаміки прибутку за ряд попередніх періодів і полягає у виявленні «лінії тренда», яка дає змогу спрогнозувати обсяги даних показників. Разом з тим, цей метод є найменш точним, тому що він не враховує зміну факторів, що впливають на нього.

Метод прямого розрахунку є досить надійним методом, але може бути використаний тільки в тому випадку, якщо на початковій стадії вже сформовані плани операційного доходу, операційних витрат і податкових платежів (що є досить трудомісткою процедурою на відміну від розрахунку прибутку).

За методом «СVP» на основі отриманих планових значень будується графічне зображення методу «СVP», яке дозволяє використати цей метод як імітаційну модель багатоваріантних розрахунків з розкладом і варіюванням окремих показників. У процесі імітаційного моделювання прибутковості можуть бути розглянуті всі прогнозні варіанти операційної діяльності підприємства – від вкрай песимістичних до вкрай оптимістичних.

Метод цільового формування прибутку дозволяє забезпечити тісний взаємозв'язок його планових показників зі стратегічними цілями управління прибутком в плановому періоді. Особлива роль цього методу розрахунку полягає в тому, що отримані на його основі показники розглядаються як найважливіші цільові орієнтири розвитку всієї операційної діяльності підприємства та являються базовими елементами планування інших найважливіших економічних показників цієї діяльності.

Метод прогнозування грошового потоку є відносно новим для вітчизняної практики, хоча широко використовується на підприємствах країн з розвинутою ринковою економікою. Його основу становить розроблений на підприємстві поточний план надходжень та витрат коштів по операційній діяльності підприємства. Використання цього методу дозволяє скоординувати планований операційний прибуток з чистим грошовим потоком по операційній діяльності, а також конкретизувати його формування по окремих періодах.

Метод факторного моделювання прибутку є найбільш складним, тому що вимагає здійснення великих аналітичних і прогнозних розрахунків. Спочатку визначається система основних факторів, що

впливають на прибутковість. Далі аналізується ступінь впливу окремих факторів на фінансові показники даного підприємства та виконується їхнє ранжування. На наступному етапі відбираються фактори, що мають найбільший вплив на суму чистого прибутку, і з урахуванням ступеня їхнього впливу будується багатофакторна модель регресії та прогнозується зміна факторів, включених у модель регресії. Шляхом підстановки прогнозованих значень факторів у модель регресії одержують прогнозований показник прибутковості.

Сучасне підприємство, щоб випускати певну продукцію, змушене отримувати різні матеріальні ресурси від багатьох інших підприємств, у тому числі територіально віддалених від нього. Для забезпечення ефективної та безперебійної роботи підприємство змушене створювати певні запаси.

Запаси представляють собою значну частину оборотних коштів будь-якого підприємства і відповідно тягнуть за собою більшу частину капіталовкладень, тому так важливо, щоб запасами управляли ефективно, а капіталовкладення не були невиправдано великими. Для цього необхідно використовувати MRP – систему – це система на основі комп'ютерної бази даних, яка розроблена для управління і планування виробничих запасів залежного попиту (тобто сировинних матеріалів, запчастин і складальних вузлів).

Виробники, які успішно впровадили систему MRP, мають [3]:

- зменшені складські запаси;
- зменшений час виходу на ринок нових продуктів;
- збільшення прибутковості.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання системи MRP дозволить підвищити прибутковість підприємства.

Економічно обґрунтоване прогнозування прибутковості має велике значення для підприємства, так як дозволяє правильно оцінити його фінансові ресурси, розмір податкових платежів, можливості розширеного відтворення виробництва та матеріального стимулювання працівників.

Для розрахунку прибутковості найбільш відомими є два традиційних методи – метод прямого розрахунку та аналітичний або економічний метод.

Метод прямого розрахунку базується на тому, що кількість продукції, що реалізується (обсяг продажу) по кожній номенклатурній позиції множать послідовно на ціни реалізації та на

загальні витрати кожної одиниці . При цьому використовують формулу [2]:

$$\Pi = B - Z \text{ або } \Pi = \Pi_1 + \Pi_T - \Pi_2 \quad (1)$$

де B – виручка від реалізації продукції;

Z – загальновиробничі витрати;

Π_1, Π_2 – відповідно прибуток в залишках готової продукції на початок та кінець планового року;

Π_T – прибуток в товарній продукції планового року.

Але метод прямого розрахунку не дозволяє виявити окремих факторів впливу на плановий прибуток, і при широкій номенклатурі продукції, що виготовляється, дуже трудомісткий.

При прогнозуванні прибутковості в галузях з широким асортиментом продукції застосовується аналітичний (економічний) метод. Базою розрахунку при цьому методі служать витрати на 1 грн. товарної продукції, базова рентабельність, а також сукупність звітних показників діяльності підприємства (факторний метод). З врахуванням витрат на 1 грн. товарної продукції прибуток планують по всьому випуску товарної продукції (порівняної та непорівняної), його розраховують за формулою:

$$\Pi = \frac{T(100 - B)}{100}, \quad (2)$$

де T – товарна продукція в цінах реалізації підприємства;

B – витрати в грн. на 1 грн. товарної продукції, що вираховані в цінах реалізації.

До аналітичного методу відносять також прогнозування прибутку на основі базової рентабельності, вирішуючи послідовно такі задачі [2]:

1) розрахунок базової рентабельності. Він здійснюється за формулою:

$$P_6 = \frac{\Pi_0}{C_{\text{ТП}}} \times 100\%, \quad (3)$$

де Π_0 – очікуваний прибуток за звітний базисний рік;

$C_{\text{ТП}}$ – собівартість товарної продукції базисного року.

2) обчислення обсягу товарної продукції:

$$\Pi_{\text{ТП}} = T_{\text{уб}} \times P_6, \quad (4)$$

де $\Pi_{\text{ТП}}$ – прибуток по товарній продукції запланованого року;

$T_{\text{уб}}$ – обсяг товарної продукції за собівартістю базового періоду.

Провівши аналіз методів планування прибутку, потрібно зазначити, що лише метод факторного моделювання дасть змогу ефективно спрогнозувати показники прибутковості. Це твердження

базується на основі впливу випадкових величин та процесів на прибуток (попит на продукцію чи вплив реклами на прибуток). Тому, доцільно користуватися саме цим методом, проте він дійсно складний у використанні. Нам потрібно робити вибір: чи якість результату застосування методу, чи простота його при розрахунках.

Список використаних джерел:

1. Бланк И.А. Управление прибылью.-К.: Ника-Центр, Эльга, 1998.-544с.
2. Методи розрахунку прибутку [електронний ресурс]//. – Режим доступу: http://lubbook.net/book_281_glava_27 ТЕМА_6.3_ Metodi_rozrakhunku_p.html
3. Основные достоинства и недостатки MRP-системы [электронный ресурс]//. – Режим доступа: <http://www.itstan.ru/it-i-is/osnovnye-operacii-dostoinstva-i-nedostatki-mrp-sistemy.html>

Турко Д.О.

асистент,

*Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»*

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

У секторі високотехнологічного приладобудування Харківська область розглядається як перспективний регіон з потужним потенціалом, але цей потенціал реалізується не в повній мірі в результаті існування ряду проблем.

З метою виявлення труднощів у функціонуванні та управлінні високотехнологічними приладобудівними підприємствами було обрано для аналізу дванадцять малих та середніх приладобудівних підприємств міста Харків, що займаються виробництвом контрольно-вимірювальних приладів та засобів автоматизації промисловості, електронних компонентів, інструментів і обладнання для дослідження та навігації, а також дослідженнями та розробками у цих галузях, схожих за розміром, структурою управління, колективної форми власності.